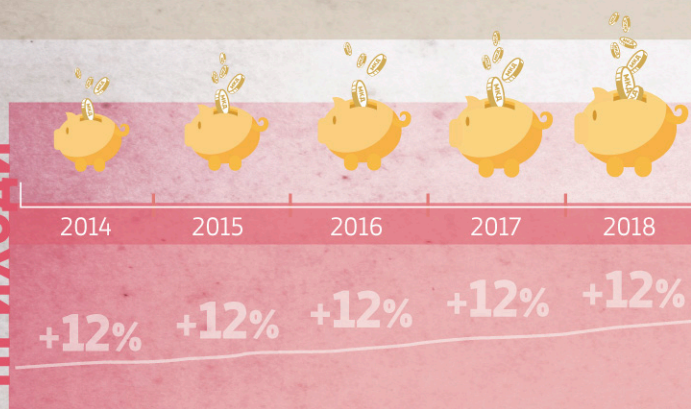

ДАЛИ И КОЛКУ ГРАЃАНИТЕ ЧУВСТВУВААТ БЕНЕФИТ ОД СПРОВЕДУВАЊЕТО НА АКТИВНИТЕ МЕРКИ, ПРОГРАМИ И УСЛУГИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ?

ПРИХОДИ

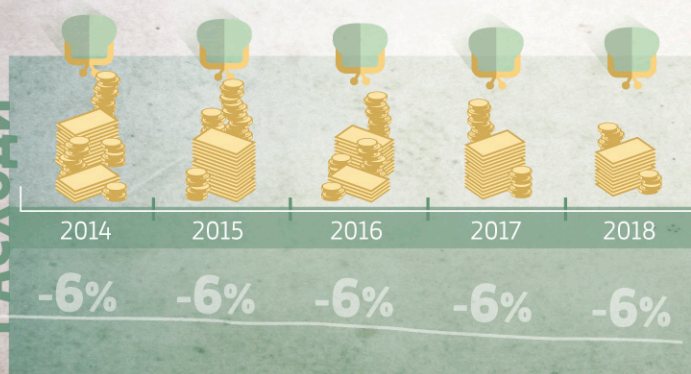

Во периодот од 2014 до 2018 година АВ* на годишно ниво остварила **ПРОСЕЧНИ ПРИХОДИ** од **2.868.000.000 МКД**

кои се зголемуваат во просек за **12%** на годишно ниво

РАСХОДИ

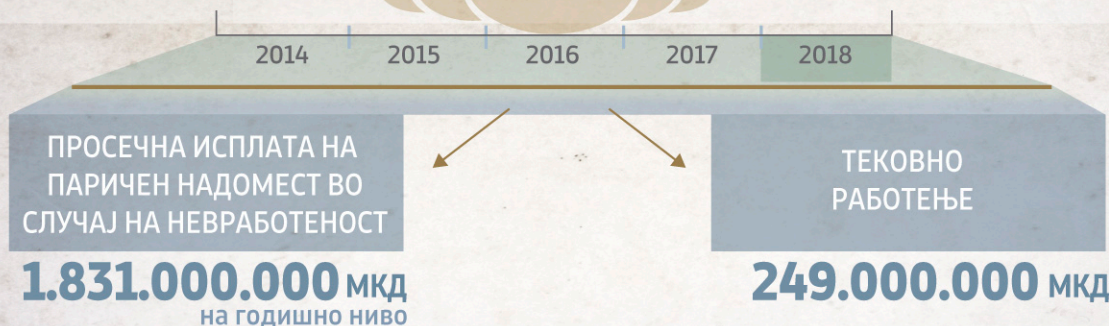

Во периодот од 2014 до 2018 година АВ на годишно ниво **ПОТРОШИЛА** во **ПРОСЕК 2.080.000.000 МКД**

кои се намалуваат просечно за **6%** на годишно ниво

2.080.000.000 МКД

ВО 2018 ИСПЛАТЕНИ СЕ **1.069.000.000 МКД** ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ АКТИВНИ ПРОГРАМИ И МЕРКИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ БЕЗ УСЛУГИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ

464.000.000
ИСПЛАТЕНИ НА УНДП

*АВ- Агенција за вработување

818

ИНТЕРВЈУИРАНИ ЛИЦА

812

НЕВРАБОТЕНИ ЛИЦА

од 15 населени места во општините Битола, Тетово, Св. Николе и Струмица

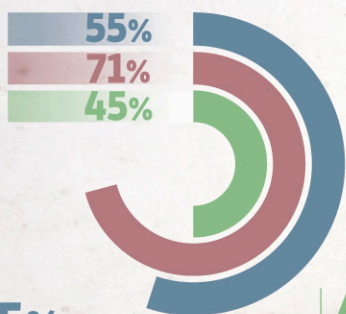
2017 биле

идентификувани **56**, а сега се идентификувани само

6

ВРАБОТЕНИ ЛИЦА

како резултат на користење на активните програми, мерки и услуги за вработување.

71%
ДОЛГОРОЧНО
НЕВРАБОТЕНИ

КОРИСТЕЛЕ:

3
ЛИЦА

ПОДДРШКА
ПРИ БАРАЊЕ
НА РАБОТА
ЈА ПОСТИГНАЛА
ЦЕЛТА - **3** ЛИЦА

3
ЛИЦА

ПРОГРАМА ЗА
САМОВРАБОТУВАЊЕ
ЈА ПОСТИГНАЛА
ЦЕЛТА - **2** ЛИЦА
НЕ ЈА ПОСТИГНАЛА
ЦЕЛТА - **1** ЛИЦЕ

1
ЛИЦЕ

ПРОГРАМА ЗА
СУБВЕНЦИОНИРАЊЕ
НА ПЛАТИ
ЈА ПОСТИГНАЛА
ЦЕЛТА - **1** ЛИЦЕ

55%

НЕ СЕ РЕГИСТРИРААТ во евиденцијата на невработени на АВРСМ

45%

СЕ РЕГИСТРИРААТ во евиденцијата на невработени на АВРСМ

91%

НЕ СЕ РЕГИСТРИРАНИ повеќе од 2 години
ЗАРАДИ НЕДОВЕРБА ВО СЕРВИСИТЕ НА АВРСМ И НЕДОВЕРБА ДЕКА АВРСМ ЌЕ ИМ ПОМОГНЕ ДА СЕ ВРАБОТАТ

16%

ЗНААТ ДЕКА ИМААТ ПРАВО НА КОРИСТЕЊЕ НА АКТИВНИТЕ ПРОГРАМИ И УСЛУГИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ

ВРАБОТЕНИ ВО:

2016 - **1**

2018 - **3** 2019 - **2**

5% КОРИСТЕЛЕ НЕКОЈА ОД НИВ

СЕУШТЕ СЕ НЕВРАБОТЕНИ

НИКОЈ НЕ КОРИСТЕЛ:

- САМОВРАБОТУВАЊЕ,
- СУБВЕНЦИОНИРАЊЕ НА ПЛАТИ И УСЛУГИТЕ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ

А. ПРЕПОРАКИ ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ, ЗАПОЗНАЕНОСТА, КОРИСНОСТА И ПРИСТАПНОСТА ДО МЕРКИТЕ, ПРОГРАМИТЕ И УСЛУГИТЕ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ НА НЕВРАБОТЕНИТЕ ЛИЦА

- Во 2018 година, повеќе од половина од невработените граѓани не се регистрирани во евиденцијата на АВРСМ, а пак од нив 91% не се регистрирани повеќе од две години. Оттука, да се спроведе мапирање на невработените и нерегистрирани граѓани во евиденцијата на АВРСМ; да се спроведе истражување со цел утврдување на причините за нерегистрирање на ниво на целата територија на РСМ и да се преземат активности во насока на поттикнување на невработените да се регистрираат во евиденцијата на АВРСМ, со што ќе се овозможи поголем број на невработени граѓани да имаат пристап до програмите, мерките и услугите за вработување, особено на невработените граѓани од Струмица, Тетово и Битола. Односно, Агенцијата за вработување да работи на унапредување сервисите кои ги нуди во насока на зголемување на степенот на доверба на граѓаните во оваа институција и зголемување на довербата дека Агенцијата ќе им помогне да се вработат;

- Во 2018 година, повеќе од две третини од невработените граѓани, опфатени со истражувањето, се граѓани кои се долгорочно невработени. Оттука, да се идентификуваат реалните потреби на невработените, со посебен фокус на долгорочно невработените и врз основа на тоа да се предвидат мерки, програми и услуги во Оперативниот план за вработување и долгорочната политика за вработување;

- Во 2018 година, само 10% од регистрираните лица во евиденцијата на невработени лица се соочиле со некаков проблем при регистрација. Оттука, да се преземат мерки за целосно елиминирање на проблемите со кои се соочиле некои од граѓаните во процесот на регистрација со цел да се спречи нивно одлевање од официјалниот систем. Особено да се даде можност граѓаните од поодалечените средини да се евидентираат преку мобилни пунктови или пак електронски, со цел да се избегнат трошоците за превоз со кои тие се соочуваат при регистрација;

- Само 60 од вкупно 361 невработени лица регистрирани во евиденцијата на АВРСМ (16%), знаат дека имаат право на пристап до мерките, програмите и услугите за вработување. Оттука, да се преземат конкретни мерки за запознавање на граѓаните со програмите, мерките и услугите за вработување, особено со мерката "Јавни работи"; "Гаранција за млади"; "СИМ- советување и мотивација за користење на гарантирана минимална помош"; "Анкета за потреба од вештини на пазарот на трудот"; "Услуги за работодавачи"; "Обуки за стручни квалификации според барање на познат работодавач" и сите услуги кои ги нуди АВРСМ на невработените;

- Од 60 граѓани кои знаат дека имаат право на пристап до мерките, програмите и услугите за вработување, само три лица и тоа жени, користеле некоја мерка, програма или услуга за вработување. Оттука, да се спроведува редовна евалуација на ефикасноста и корисноста на секоја од постојаните мерки, програми и услуги за вработување во насока на тоа да се утврди кои од нив реално помагаат за вработување на невработените граѓани и одговараат на нивните потреби, вклучувајќи редовни оценки на задоволството од страна на корисниците.

Б. ПРЕПОРАКИ ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ, ЗАПОЗНАЕНОСТА, КОРИСНОСТА И ПРИСТАПНОСТА ДО МЕРКИТЕ, ПРОГРАМИТЕ И УСЛУГИТЕ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ НА ЛИЦАТА ВРАБОТЕНИ КАКО РЕЗУЛТАТ НА КОРИСТЕЊЕ НА НЕКОЈА ПРОГРАМА, МЕРКА ИЛИ УСЛУГА ЗА ВРАБОТУВАЊЕ

- Како резултат на мерките, програмите и услугите за вработување во три од четири општини во кои спроведовме анкетирање беа идентификувани само шест вработени лица. Односно, во Св. Николе идентификувавме четири вработени од кои двајца мажи и две жени. Во Струмица и Битола идентификуваме само по едно вработено лице и тоа во Струмица еден вработен маж и во Битола една вработена жена. Во Тетово не е идентификувано ниту едно вработено лице. Оттука, Агенцијата за вработување да превземе чекори за утврдување на причините за малиот број на лица кои, во 15-те населени места каде е спроведено анкетирањето, се вработиле како резултат на програмите, мерките и услугите за вработување; и да ги испита причините заради кои граѓаните од овие населени места имаат поограничен пристап или пак воопшто немаат пристап до програмите, мерките и услугите за вработување во однос на останатите граѓани, а со тоа да предвиди пристап и мерки кои ќе одговараат на реалните потреби на овие граѓани; да спроведе теренски активности за информирање и вклучување на овие граѓани во програмите, мерките и услугите за вработување;

- Од шесте граѓани кои се вработиле како резултат на програмите, мерките и услугите, тројца ја користеле програмата за самовработување, еден ја користел програмата субвенционирање на плати и тројца ја користеле услугата посредување при вработување. Оттука, Агенцијата да ги испита причините заради кои овие граѓани не користеле некоја од другите програми, мерки и услуги, а со тоа и да осигури дека истите ќе имаат пристап до сите програми, мерки и услуги за вработување.

В. ПРЕПОРАКИ ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА НАЧИНОТ НА ПЛАНИРАЊЕ И ТРОШЕЊЕ НА БУЏЕТСКИТЕ СРЕДСТВА

- Во 2018 година прибрани се 583 милиони приходи повеќе во однос на 2017 година, кои наместо за олеснување на пристапот на невработените граѓани на пазарот на трудот, се искористени за исплата на надоместоци на невработени лица за приватизација на претпријатија во доминантна сопственост на државата. Во таа насока, средствата кои ги остварува Агенцијата, наместо за непродуктивни трошоци, да ги искористи за воведување на активни мерки и програми кои ќе им овозможат поголема вработливост на сите невработени граѓани.

- Во 2018 година потрошени се повеќе средства за спроведување на активните мерки и програми за вработување, а со истите опфатени се помалку граѓани во однос на 2017 година. Во таа насока, да се превземат чекори за континуирано следење на расходите кои се прават во рамки на активните програми и мерки за вработување со цел да се осигура

поголема ефикасност во трошењето на средствата и поголемо влијание на истите врз крајните корисници.

- Во 2018 година за спроведување на активните програми и мерки за вработување кон УНДП префрлени се 464 милиони денари, што е за 77 милиони денари повеќе во однос на 2017 година. Во таа насока, да се превземат конкретни мерки за зајакнување на капацитетите на постојаните вработени во Агенцијата за вработување за спроведување на активните програми и мерки за вработување, како и менаџирање на буџетските средства за оваа намена. Дополнително, да се превемат чекори за спречување на одлевањето на парите на граѓаните од буџетот на државата кон надворешни договорни органи врз кои Агенцијата и граѓаните немаат контрола и увид во работењето.

- Во 2018 година, за разлика од изминатите четири години кога се забележуваше тренд на намалување на трошоците за исплата на средства за обезбедување на паричен надоместок и други права за време на невработеност во просек за 4 %, средствата потрошени за оваа намена се зголемени за 30%, но не за активни програми и мерки за вработување туку за исплата на паричен надоместок за невработени лица од стечајни постапки и приватизација. Во таа насока, да се воведат мерки и програми кои ќе овозможат вклучување на овие лица на пазарот на трудот.

Г. ПРЕПОРАКИ ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА НАЧИНОТ НА ПЛАНИРАЊЕ И СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА САМОВРАБОТУВАЊЕ

- Во 2018 година сите средства од буџетот на програмата за самовработување се потрошени од Програмата за развој на Обединетите Нации (УНДП), која добила од буџетот на државата 54.019.733 денари повеќе во однос на 2017 година. Во таа насока, да се превземат конкретни мерки за зајакнување на капацитетите на постојаните вработени во Агенцијата за вработување за спроведување на програмата за самовработување, како и менаџирање на буџетските средства за оваа намена. Дополнително, да се превемат чекори за спречување на одлевањето на парите на граѓаните од буџетот на државата кон надворешни договорни органи врз кои Агенцијата и граѓаните немаат контрола и увид во работењето.

- Во 2018 година, во рамки на програмата за самовработување потпишани се 100 договори за грантови помалку во однос на 2017 година. Во таа насока, Агенцијата за вработување да превземе чекори за контрола врз тоа како надворешните договорни органи, вклучени во рамки на програмата, ги трошат средствата кои ги добиле од буџетот на државата, а со тоа и осигура прогресивно зголемување на резултатите остварени во рамки на програмата во однос на претходните години.

- Во оперативниот план за вработување за 2019 година износот на средства за спроведување на оваа програма е проектиран на повисоко ниво во однос на 2018 година. Во таа насока, да се превземат чекори со кои ќе се осигура дека зголемувањето на средствата, за спроведување на одредени програми и мерки за вработување, ќе придонесе кон практично зголемување на ефектите кои програмите и мерките ќе ги имаат врз целните групи.

- Во 2018 година, идентификувана е разлика помеѓу типот на предложени бизниси од страна на невработените граѓани во текот на спроведувањето на програмата за самовработување (предложени бизнис планови) и оние кои се финансиски поддржани. Пример во подрачната единица Куманово финансиски се поддржани бизниси кои воопшто не биле предложени во рамки на процесот. Оттука, Агенцијата за вработување да спроведе постапка на ревизија на програмата за самовработување спроведена во 2018 година и да ги утврди и исправи сите пропусти направени во текот на спроведувањето на програмата во 2018 година. Дополнително, Агенцијата да воспостави механизам за континуирана контрола врз спроведувањето на програмата, особено заради тоа што таа се спроведува од друг субјект, со цел да осигура дека лицата кои биле вклучени во програмата и реално ќе добијат поддршка преку истата.

- Во 2018 година, интересот на невработените граѓани за програмата за самовработување е значително намален, што пак може да се воочи од бројот на пријавени лица за учество во програмата кој оваа година е за 416 лица помал во однос на 2017 година. Дополнително, и покрај помалиот број на пријавени лица, од 1.210 до 1.222 лица кои сакале или се вклучиле во програмата за самовработување не добиле средства за основање или пак формализирање на својот бизнис. Во таа насока, Агенцијата за вработување да превземе чекори за унапредување на програмата за самовработување, на тој начин што ќе спроведе процес на консултации со невработените граѓани за тоа како оваа програма треба да биде развиена за да ги задоволи нивните потреби и им овозможи да се вработат, како и да спроведе процес на консултации со невработените граѓани кои се пријавиле за програмата и се излеале од истата во текот на нејзиното спроведување во насока на утврдување на причините зошто истите се вклучиле и не успеале да ги поминат сите чекори истата или пак самостојно одлучиле да не преминат во наредната фаза.

- Од вкупно потрошените средства 6.125.895 денари биле исплатени за ангажирање на 119 обучувачи за спроведување на 93 обуки за претприемништво; 63.206 денари за промоција на програмата; 117.390 денари за ангажирање на експерти за оценување на бизнис плановите и 14.647.200 денари за ангажирање на експерти за изработка на бизнис плановите. За која цел биле потрошени остатокот од 84.343.068 денари нема достапен податок. Агенцијата за вработување средствата кои ги исплаќа кон надворешни лица за спроведување на програмата за самовработување да ги пренасочи кон зголемување на износот на поддршка кој ја дава на невработените граѓани во рамки на оваа програма. Дополнително, Агенцијата да обезбеди податоци на јавноста за тоа за што се потрошени 84 милиони денари во рамки на оваа програма за кои нема јавно достапен податок или пак не се обезбедува податок во постапка за слободен пристап до информации од јавен карактер.

- Износот на потрошени средства и опфатени лица при спроведување на програмата за самовработување не може прецизно да се утврди, заради различните податоци кои Агенцијата ги има презентирани во јавно достапните документи и одговорите обезбедени во постапката за слободен пристап до информации од јавен карактер. Дополнително, со податоци за ангажирани консултанти и исплатени средства за нивно ангажирање не располага Агенцијата заради сопственост на податоците од УНДП. Оттука, Агенцијата да спроведе постапка за ревидирање на податоците се кои располага, а кои се однесуваат на оваа програма, и да ја информира јавноста за точниот опфат на лица и потрошени средства во рамки на истата. Дополнително, Агенцијата да ги обезбеди сите информации за спроведувањето на програмата за кои потрошила средства на граѓаните. (види Анекс 1)

Д. ПРЕПОРАКИ ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА НАЧИНОТ НА ПЛАНИРАЊЕ И СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА СУБВЕНЦИОНИРАЊЕ НА ПЛАТИ

- Во 2018 година, Владата ја укина програмата “Македонија вработува” која од Меѓународната организација на трудот беше оценета како негативна и наместо неа ја воведе мерката “субвенционирање на плати” која во суштина не се разликува од претходната. А пак, во 2019 година за оваа програма се издвоени 120 милиони повеќе во однос на 2018 година. Во таа насока, да се укине програмата за субвенционирање на плати и да се воведе нова програма која нема да има негативни ефекти врз буџетот на државата и ќе допринесе кон подолгорочна вработливост на невработените граѓани.
- Средствата кои се исплаќаат од буџетот на Агенцијата за субвенционирање на работодавачите за вработување на невработени лица за 3, 6 и 12 месеци се пред сè исплатени на работодавачи за вработување на невработени граѓани во поголемите општини во републиката. Во таа насока, Агенцијата да воведат програма која ќе стимулира вработување на граѓани во помалку развиените општини и општини каде граѓаните имаат помали можности за вработување.
- Средствата кои се исплатени по лице во рамки на програмата за субвенционирање на плати се разликуваат од општина во општина. Оттука, да се превземат чекори со кои ќе се осигура дека работодавачите за вработување на граѓани од различни општини ќе добијат подеднаков износ на поддршка.
- Во 2018 година, седум лица вработени со програмата за субвенционирање на плати се вратиле во евиденцијата на невработени и двајца работодавачи од Скопје ги вратиле средствата добиени како поддршка за вработување на невработени граѓани преку оваа програма. Во таа насока, да се превземат чекори за детално информирање на работодавачите и невработените граѓани за обврските кои произлегуваат од програмите и мерките за вработување, а притоа на истите да им се обезбеди поддршка во текот на користење на истите, со што ќе се осигура дека поддршката ќе допринесе кон долгорочно вработување на граѓаните.
- Износот на потрошени средства и опфатени лица при спроведување на програмата за субвенционирање на плати неможе прецизно да се утврди, заради различните податоци кои Агенцијата ги има презентирани во јавно достапните документи и одговорите обезбедени во постапката за слободен пристап до информации од јавен карактер. Оттука, Агенцијата да спроведат постапка за ревидирање на податоците се кои располага, а кои се однесуваат на оваа програма, и да ја информира јавноста за точниот опфат на лица и потрошени средства во рамки на истата. (види Анекс 1)

Ѓ. ПРЕПОРАКИ ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА НАЧИНОТ НА ПЛАНИРАЊЕ И СПРОВЕДУВАЊЕ НА УСЛУГИТЕ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ

- Во 2018 година Агенцијата за вработување, и покрај непроменетите човечки капацитети за работа со невработени граѓани и обезбедување на услуги за вработување, го намалила планираниот опфат на лица и буџет на услугите за вработување. Оттука, бидејќи услугите за вработување се основна надлежност во работењето на Агенцијата, истата да осигура дека сите невработени граѓани евидентирани во системот за евиденција на невработени секоја година имаат пристап до сите услуги за вработување кои ги нуди истата.
- Агенцијата за вработување не располага податоци за опфатот на невработени лица за секоја од услугите за вработување кои ги нуди, дополнително не води евиденција за износот на средства потрошени за секоја од услугите за вработување. Во таа насока, Агенцијата за вработување да го унапреди системот на евиденција и водење на податоци за бројот на опфатени лица и потрошени средства при спроведување на услугите за вработување.

За содржината на овој документ целосно се одговорни Здружението ЕСЕ и Акција Здруженска и во никој случај не ги рефлектира позициите на Европската Унија